

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 17.12.2010
C(2010)9470 final

Subiect: Ajutor de stat N 629/2009 - România
Ajutoare pentru investiții în rețele de transport al energiei electrice și gazelor naturale

Stimate Domnule Ministru,

Comisia dorește să informeze România că, în urma examinării informațiilor furnizate de autoritățile dumneavoastră cu privire la subiectul menționat anterior, a decis să nu ridice obiecții la măsura de ajutor.

1. PROCEDURĂ

1. În urma contactelor anterioare notificării, România a notificat măsura susmenționată, în conformitate cu articolul 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (în continuare „TFUE”¹), pe cale electronică, la 12 noiembrie 2009 (SANI 3648).
2. Comisia a solicitat informații suplimentare prin scrisorile din 17 decembrie 2009 (D/55405), 26 martie 2010 (D/6414) și 27 iulie 2010 (D/8422). România a furnizat informațiile solicitate prin scrisorile din 24 februarie 2010 (A/3528), 31 mai 2010 (A/9030), completate ulterior prin documentul din 15 iunie 2010 (A/9788) și, respectiv, prin scrisoarea din 21 septembrie 2010 (A/12590), completată ulterior prin documentul din 27 octombrie 2010 (A/13601).

¹ Începând cu 1 decembrie 2009, articolele 87 și 88 din Tratatul CE au devenit articolele 107 și, respectiv, 108 din TFUE; cele două seturi de dispoziții sunt, în esență, identice. În scopul prezentei decizii, trimerile la articolele 107 și 108 din TFUE ar trebui înțelese ca trimeri la articolele 87 și, respectiv, 88 din Tratatul CE, acolo unde este cazul.

Teodor BACONCHI
Ministrul Afacerilor Externe
Aleea Alexandru 31
Sector 1
RO-011822-BUCUREȘTI

2. DESCRIEREA MĂSURII

3. Ajutorul de stat notificat este o schemă de ajutor intitulată „Sprijinirea investițiilor în extinderea și modernizarea rețelelor de transport al energiei electrice și gazelor naturale”.
4. Schema va consta în sprijinirea investițiilor în rețelele de transport al energiei electrice și gazelor naturale prin resurse de la fondurile structurale (și anume, Fondul European de Dezvoltare Regională). În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999² (în continuare „Regulamentul nr. 1083/2006”), România a elaborat cinci programe operaționale naționale, fiecare având mai multe axe prioritare, unele dintre acestea împărțite, la rândul lor, în domenii majore de intervenții, fiecare conținând mai multe operațiuni. Schema notificată este elaborată în cadrul *Programului Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice”* (în continuare „POS CCE”), Axa prioritară 4 „Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării în contextul combaterii schimbărilor climatice”, Domeniul major de intervenție 1 „Energie eficientă și durabilă (îmbunătățirea eficienței energetice și dezvoltarea durabilă a sistemului energetic din punct de vedere al mediului)”, Operațiunea „Sprijinirea investițiilor în extinderea și modernizarea rețelelor de transport al energiei electrice și gazelor naturale, precum și ale rețelelor de distribuție a energiei electrice și gazelor naturale în scopul reducerii pierderilor în rețea și realizării în condiții de siguranță și continuitate a serviciului de transport și distribuție”.
5. Notificarea conține o descriere detaliată a normelor care constituie schema, precum și o listă orientativă a proiectelor care ar putea beneficia de sprijin în temeiul acestei scheme.

2.1. Obiective

6. Obiectivul principal al schemei este sprijinirea realizării de investiții în rețelele de transport al energiei electrice și gazelor naturale în scopul reducerii pierderilor de energie, protecției mediului înconjurător, și creșterii securității în aprovizionare. În ceea ce privește acest ultim obiectiv, schema vizează în mod special evitarea situațiilor de criză cauzate de căderile majore de sistem și, în general, de întreruperile în furnizare. Un alt obiectiv este creșterea performanței economice și calitative a rețelelor.
7. Schema își propune să contribuie la atingerea obiectivului la care România s-a angajat în cadrul POS CCE și în Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020, și anume, reducerea intensității energetice primare cu 40% până în 2015 (comparativ cu 2001).
8. Autoritățile române au subliniat faptul că obiectivele Strategiei energetice a României sunt în conformitate cu Strategia de la Lisabona, Cartea verde privind „O strategie europeană pentru energie durabilă, competitivă și sigură” și documentul „O nouă politică energetică pentru Europa”, vizând asigurarea siguranței aprovizionării cu energie, creșterea eficienței energetice și protecția mediului.

² JO L 210, 31.7.2006, p. 25

2.1.1. Siguranța aprovizionării cu energie

9. Este necesar să se asigure continuitatea aprovizionării cu energie pentru a menține siguranța și securitatea furnizării de gaze naturale și energie electrică. Măsura notificată va contribui la îmbunătățirea securității energetice în România, prin reducerea semnificativă a riscurilor de avarii majore ale sistemului și reducerea numărului și duratei întreruperilor aprovizionării.
10. Schema notificată va sprijini proiecte care privesc modernizarea, re tehnologizarea și extinderea unor anumite părți ale rețelelor naționale de transport al energie electrice și gazelor naturale. De asemenea, schema este menită să sprijine introducerea unui sistem de monitorizare, control și achiziții de date (sistem SCADA) pentru rețeaua de transport al gazelor naturale, care să permită detectarea timpurie și o intervenție mai rapidă în caz de avarie a sistemului.
11. Pentru sistemul de transport al gazelor naturale, timpul mediu de indisponibilitate pentru un client pe an este de 116,37 ore, corespunzând unui număr de 2,85 cazuri de urgență pe an. Conform autorităților române, introducerea sistemului SCADA ar permite reducerea timpului de intervenție de la 40,8 la 28,5 ore. Efectul general scontat este reducerea indisponibilității rețelei de transport al gazelor naturale cu 30,1%.

2.1.2. Obiective de mediu: economii de energie și reducerea emisiilor

12. Autoritățile române au subliniat că România se caracterizează printr-un nivel ridicat al intensității energetice primare și finale comparativ cu media din UE 25 (intensitatea energetică primară și finală este aproximativ de trei ori mai mare în România decât în UE), precum și printr-o eficiență energetică scăzută a rețelelor.
13. Rețelele de transport înregistrează, în prezent, pierderi semnificative, printre principalele motive numărându-se faptul că un număr mare de componente ale rețelelor (de exemplu, liniile electrice, stațiile electrice, conductele de gaze) se uzează, iar în unele cazuri acestea și-au depășit durata normală de funcționare. În ceea ce privește rețeaua de transport al energiei electrice, echipamentele existente au fost realizate la nivelul tehnologic al anilor 1960-1970 și procentul de uzură este de 50% în cazul liniilor electrice aeriene și de 60% în cazul stațiilor electrice. În ceea ce privește sistemul de transport al gazelor naturale, 69% din totalul liniilor de transport și-au depășit durata de funcționare și 29% dintre stațiile de măsură și control au depășit pragul critic de 25 de ani.
14. În 2009, pierderile de energie înregistrate de Transelectrica s-au ridicat la 992,45 GWh, reprezentând 1,96% din consumul energetic net, în timp ce în cazul Transgaz pierderile de 301 721 219 m³ au reprezentat 2,608% din cantitatea totală transportată. Proiectele de pe lista orientativă furnizată de România ar permite reducerea semnificativă a pierderilor. În cazul Transelectrica, cele 4 proiecte menționate pe listă ar conduce la economii de energie în rețeaua de transport al energiei în valoare totală de 15 838 MWh/an.
15. Având în vedere nivelul mediu de emisii de 496 g CO₂/kWh, autoritățile române estimează că re tehnologizarea celor patru stații electrice incluse pe lista orientativă ar putea determina o reducere totală a emisiilor de 12 401 t CO₂/an.
16. În ceea ce privește impactul asupra mediului al pierderilor de gaze naturale (în principal alcătuite din metan), autoritățile române au subliniat faptul că, deși

legislația națională nu prevede o concentrație maximă admisă de metan, trebuie remarcat că metanul este gaz cu un puternic efect de seră. Acestea au subliniat că, în consecință, reducerea pierderilor sistemului de transport al gazelor naturale va contribui la combaterea schimbărilor climatice.

2.2. Schema de sprijinire a investițiilor în transportul energiei electrice și gazelor naturale

2.2.1. Beneficiari

17. Potențialii beneficiari ai schemei sunt Operatorii de transport și de sistem al energiei electrice și gazelor naturale din România (în continuare „OTS”), respectiv Transelectrica și Transgaz.
18. Exploatarea rețelei de transport al energiei electrice este o activitate de monopol natural, la fel ca exploatarea rețelei de gaze naturale. Cei doi OTS exploatează rețeaua de transport în baza unei concesiuni, în timp ce statul rămâne proprietarul acesteia. Contractul de concesiune a sistemului de transport al gazelor naturale a intrat în vigoare în 2002 pe o perioadă de 30 de ani. În schimbul concesiunii, Transgaz plătește către stat o taxă trimestrială de concesiune de 10% din venitul brut realizat din operarea sistemului de transport al gazelor naturale. Contractul de concesiune al sistemului de transport al energiei electrice s-a semnat în 2004 și are o durată de 49 de ani. În schimbul concesiunii, Transelectrica plătește către stat o taxă de concesiune de 1% din veniturile rezultate din transportul de energie electrică, calculată în funcție de cantitățile de energie electrică transportate efectiv.
19. În temeiul celor două contracte de concesiune, OTS sunt responsabili de întreținerea și dezvoltarea rețelelor și de realizarea tuturor investițiilor necesare. Cu toate acestea, în ceea ce privește finanțarea investițiilor, ambele contracte de concesiune prevăd posibilitatea ca statul să ofere finanțare.
20. OTS trebuie să asigure părților terțe acces nediscriminatoriu la rețelele de energie electrică și gaze naturale. Aceștia nu desfășoară activități legate de generarea, distribuția sau vânzarea de energie electrică și gaze naturale. Cu toate acestea, pe lângă transportul energiei, Transelectrica și Transgaz desfășoară unele activități suplimentare pentru care păstrează o evidență contabilă separată.
21. Transelectrica este o societate pe acțiuni deținută în proporție de 74% de stat, ale cărei activități sunt reglementate de legislația românească și sunt supuse autorizării de către ANRE (Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei), care este autoritatea independentă de reglementare înființată în conformitate cu articolul 23 din Directiva 2003/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de abrogare a Directivei 96/92/CE³. Activitățile sale de bază sunt operarea, întreținerea și dezvoltarea rețelei de transport al energiei electrice. În plus, Transelectrica poate furniza o serie de servicii suplimentare în legătură cu activitățile sale de bază, poate exploata liniile de interconexiune care leagă rețeaua română de transport de alte rețele și poate presta câteva servicii comerciale marginale (cum ar fi închirierea de cabluri de fibră optică). Activitățile comerciale ale Transelectrica par să reprezinte mai puțin de 10% din cifra sa de afaceri. Activitatea Transelectrica este reglementată de ANRE.

³ JO L 176, 15.7.2003, p. 37.

22. Transgaz este o societate deținută în proporție de 75% de stat, a cărei activitate este reglementată de legislația românească. Activitatea sa de bază este operarea, întreținerea și dezvoltarea rețelei de transport al gazelor naturale. Transgaz poate, de asemenea, exploata conductele de interconectare de gaz natural care leagă rețeaua română de transport de alte rețele. Transgaz poate, de asemenea, emite autorizații de construcție, însă procentul veniturilor realizate din această activitate din veniturile totale ale societății este nesemnificativ. Activitatea Transgaz este reglementată de ANRE, care este autoritatea independentă de reglementare înființată în conformitate cu articolul 25 din Directiva 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 98/30/CE⁴. Autoritatea Națională pentru Resurse Minerale (ANRM) reprezintă statul în cadrul contractelor de concesiune a Sistemului național de transport prin conducte al țigăiului și gazelor naturale și are dreptul de control asupra modului de realizare a obiectului contractelor respective. De asemenea, ANRM aprobă planul de investiții al Transgaz.

2.2.2. Eligibilitatea și selecția proiectelor

23. Potențialii beneficiari pot prezenta proiecte în conformitate cu condițiile prevăzute în cererea de propuneri. Proiectele care beneficiază de sprijin vor fi alese pe baza unor concursuri deschise care să asigure cel mai bun raport cost-eficacitate.
24. Autoritățile române au elaborat un ghid detaliat destinat solicitanților care stabilește criteriile de eligibilitate, criteriile de evaluare, oferind și alte informații cu privire la procedura de selecție. Procedura de selecție începe cu publicarea cererii de propuneri. Pentru a fi eligibil pentru finanțare, un proiect trebuie să îndeplinească toate criteriile de eligibilitate și cerințele prevăzute în cererea de propuneri și în Ghidul Solicitantului. Printre altele, pentru a fi eligibil, scopul și obiectivele proiectului trebuie să fie în conformitate cu obiectivele POS CCE (inclusiv cu obiectivele Strategiei Energetice a României pentru 2007-2020), proiectul trebuie implementat înainte de 31 iulie 2015; proiectul trebuie pus în aplicare pe teritoriul României, activitățile sale nu trebuie să fie beneficiat de finanțare din alte fonduri publice pentru aceeași secțiune a infrastructurii (cu excepția studiilor preliminare). Sunt eligibile numai proiectele care respectă pe deplin reglementările naționale și europene în ceea ce privește protecția mediului.
25. O altă cerință privește achiziția de către OTS de bunuri și servicii de la furnizorii externi pentru realizarea proiectelor susținute. Beneficiarii vor trebui să facă apel la proceduri concurențiale în conformitate cu normele europene și naționale privind achizițiile publice, astfel cum se prevede în OUG nr. 34/2006.
26. Odată depus, proiectul va fi evaluat de autoritățile române. Pentru a fi eligibil, proiectul trebuie să obțină cel puțin 65 de puncte (din 100), în urma unei evaluări bazate pe următoarele criterii: relevanța proiectului (maxim 60 de puncte, dintre care cel mult 25 de puncte pentru contribuția proiectului la realizarea obiectivelor POS CCE și 35 de puncte pentru evaluarea necesității și efectului stimulator al ajutorului), calitatea și coerența proiectului (maxim 20 de puncte) și maturitatea proiectului (maxim 20 de puncte). De asemenea, proiectele trebuie să primească cel puțin 12 de puncte (din 25) pentru contribuția lor la obiectivele schemei, pentru a

⁴ JO L 176, 15.7.2003, p. 57.

garanta faptul că vor fi selectate numai proiectele care contribuie în mod semnificativ la obiectivele de interes comun menționate la secțiunea 2.1 de mai sus.

27. Proiectele sunt evaluate din punct de vedere financiar și economic. Autoritățile române au explicat că, în timp ce analiza financiară ia în calcul costurile și beneficiile la nivelul OTS, analiza economică ține seama și de beneficiile externe ale proiectelor (de exemplu, beneficiile pentru consumatori, cum ar fi costurile evitate pentru pierderile de energie și pentru întreruperi – întrucât aceste costuri sunt incluse în tarife, OTS nu are nimic de câștigat de pe urma reducerii lor). Cu alte cuvinte, valoarea financiară a unui proiect reflectă beneficiile acestuia pentru OTS, în timp ce valoarea economică reflectă beneficiile agregate ale proiectului pentru utilizatorii rețelei (în special pentru consumatori). România intenționează să sprijine proiecte care generează beneficii insuficiente pentru OTS (și, în consecință, nu asigură stimulentele economice necesare pentru ca OTS să le implementeze în absența ajutorului) și care, în cazul acordării ajutorului, ar genera beneficii rezonabile pentru OTS și beneficii agregate importante pentru utilizatorii rețelelor.
28. În consecință, grila de evaluare cuprinde trei criterii secundare care, fiecare dintre acestea conținând o opțiune eliminatorie, prin care proiectul este respins dacă ar putea fi profitabil în absența ajutorului (caz în care ajutorul nu este, așadar, necesar), dacă ajutorul ar duce la un profit considerat prea mare sau dacă proiectul se dovedește a fi slab din punct de vedere economic (nu generează beneficii externe semnificative). În cazul în care oricare dintre aceste criterii secundare este evaluat cu 0 puncte, punctajul 0 va determina respingerea automată a proiectului (după cum se explică pe larg la secțiunea 3.3.3).
29. Relevanța și importanța proiectelor sunt evaluate în prealabil de către ANRE sau ANRM și sunt luate în calcul pentru finanțare numai proiectele care figurează pe o listă aprobată anterior sau care fac parte dintr-un program de investiții care a primit un aviz favorabil din partea ANRE sau ANRM.

2.2.3. Costuri eligibile

30. Întrucât proiectele implică utilizarea fondurilor structurale, autoritățile române au precizat că metoda de calcul al costurilor eligibile va respecta reglementările referitoare la Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune, îndeosebi cu dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 și ale Regulamentului (CE) Nr. 1080/2006. În special, costurile eligibile sunt stabilite în conformitate cu dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 759/2007 privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate prin programele operaționale și ale Ordinului Ministrului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri privind costurile eligibile din domeniul în cauză.
31. A fost furnizată o listă detaliată de costuri eligibile. Pe lângă cheltuielile legate de terenuri și echipamente, aceasta cuprinde costurile suportate în ceea ce privește ingineria de proiect (de exemplu, studii tehnice, expertiză tehnică) și administrarea proiectelor eligibile de investiții (de exemplu, proceduri de achiziții). De asemenea, a fost furnizată o listă a costurilor neeligibile (de exemplu, TVA, dobânzi și alte costuri financiare).

2.2.4. Tipuri de proiecte și intensitatea ajutorului

32. Intensitatea maximă a ajutorului de finanțare în temeiul schemei notificate este de 85% și se va aplica, în funcție de tipul proiectelor, fie „deficitului de finanțare” al proiectului, fie costurilor eligibile determinate în conformitate cu principiile menționate anterior (mai multe detalii sunt prezentate în continuare). Cu toate acestea, metodologia de finanțare propusă de România impune mai multe restricții (prezentate mai jos), care vizează păstrarea ajutorului acordat la un nivel minim necesar. Cu o singură excepție, pentru toate proiectele care figurează pe lista orientativă furnizată de România, intensitatea ajutorului nu depășește 50%, fiind cuprinsă între 18,02% și 62,28%.
33. Pentru proiectele generatoare de venituri, în toate cazurile în care veniturile nete generate în perioada de operare pot fi estimate cu suficientă acuratețe, nivelul sprijinului se va calcula pe baza metodologiei deficitului de finanțare, astfel cum se definește la articolul 55 din Regulamentul nr. 1083/2006. Intensitatea maximă a ajutorului în aceste cazuri va fi de 85% din deficitul de finanțare. Această metodologie se aplică tuturor proiectelor de tip SCADA și proiectelor de tip extindere linii. România a confirmat că toate veniturile vor fi luate în considerare pentru calculul deficitului de finanțare, inclusiv economiile de costuri.
34. Pentru proiectele în cazul cărora metodologia deficitului de finanțare nu poate fi aplicată (și anume, atunci când veniturile nete generate în perioada de operare pot fi estimate cu suficientă acuratețe), intensitatea maximă a ajutorului va fi de 50% din costurile eligibile. Această metodologie se aplică tuturor proiectelor care constau în modernizarea/retehnologizarea stațiilor existente⁵. Mai mult decât atât, pentru acest tip de proiecte, nivelul maxim al ajutorului este plafonat la 50 de milioane RON (aproximativ 12 milioane EUR).
35. Partea costurilor proiectului nefinanțată prin ajutor (inclusiv toate cheltuielile neeligibile) este suportată de beneficiar, fie din resursele proprii, fie din surse atrase, care nu fac obiectul niciunui ajutor public. Autoritățile române au explicat că, și în cazul în care ajutorul ar putea fi cumulat (de exemplu, pentru studiile preliminare), intensitățile maxime ale ajutorului menționate anterior ar fi respectate și, prin urmare, contribuția beneficiarului ar fi aceeași.
36. Restricțiile menționate la punctul 34 limitează intensitatea ajutorului pentru majoritatea proiectelor la mai puțin de 50% din costurile eligibile. Valoarea medie estimată a ajutorului și intensitatea corespunzătoare a ajutorului pentru fiecare dintre proiectele din lista orientativă furnizată de România sunt prezentate în tabelul următor.

⁵ Autoritățile române au explicat că, în cazul retehnologizării stațiilor electrice, nu pot fi stabilite veniturile nete generate de fiecare proiect. Într-adevăr, prin retehnologizarea sau modernizarea stațiilor electrice se preconizează o îmbunătățire generală a funcționării întregii rețele conducând la economii de costuri și posibile venituri suplimentare care decurg din tarifele de rețea plătite de toți utilizatorii acesteia, însă este practic imposibil de cuantificat acest efect. Mai mult decât atât, elementele incluse în tarife depind de nivelul ajutorului acordat beneficiarului (numai partea din investiție finanțată fără ajutor este un cost recunoscut în tarife) și, prin urmare, veniturile generate de un astfel de proiect pot fi calculate numai după ce s-a stabilit nivelul ajutorului.

Tabelul 1 – Intensitatea ajutorului pentru proiectele din lista orientativă⁶

Nr.	Titlul proiectului	Valoarea totală estimată, inclusiv TVA (RON)	Cuantumul eligibil estimat (RON)	Cuantumul finanțării nerambursabile (RON)	Intensitatea estimată a ajutorului
1	2	3	4	5	6=5/4
1	Retehnologizarea stației 400 kV Gădălin *	50 373 269	38 317 270	19 158 635	50%
2	Retehnologizarea stației 400/110/20 kV Gura Ialomiței *	195 050 673	123 762 331	50 000 000	40,4%
3	Retehnologizarea stației 400/220/110/20 kV Lacu Sărat – partea tehnologică*	176 889 927	143 310 881	50 000 000	34,89%
4	Retehnologizarea stației 220/110 kV Mintia*	142 484 620	108 074 060	50 000 000	46,26%
5	SCADA **	181 524 947,16	152 541 972,4	95 002 378	62,28% (deficit de finanțare)
6	Conducta de transport de gaze naturale Craiova – Segarcea – Băilești – Calafat Ø 20" **	156 281 718,00	131 329 175	23 665 517	18,02% (deficit de finanțare)

* Proiecte pentru care se va aplica o intensitate maximă de 50% și un nivel maxim de 50 de milioane RON

** Proiecte pentru care se aplică metoda deficitului de finanțare; cuantumul ajutorului și intensitatea ajutorului a fost recalculată de către Comisie pe baza intensității ajutorului furnizată de România la data de 27 octombrie 2010 (respectiv 85% din deficitul de finanțare)

2.2.5. Cumulare

37. Numai proiectele care nu au primit finanțare din alte fonduri publice (cu excepția studiilor preliminare) sunt eligibile în temeiul schemei notificate.
38. România a precizat că plafonul maxim al intensității ajutorului de stat din cadrul schemei notificate trebuie respectat atunci când, pentru aceleași costuri eligibile, se acordă ajutor în cadrul altor scheme sau în combinație cu un ajutor ad hoc, indiferent dacă ajutorul provine din surse locale, regionale, naționale sau comunitare.
39. Ajutorul de stat acordat în temeiul acestei scheme nu poate fi combinat cu un ajutor de minimis acordat în conformitate cu legislația privind ajutoarele de minimis în vigoare la data acordării ajutorului și în legătură cu aceleași costuri eligibile în cazul în care această combinație creează o intensitate a ajutorului de stat care depășește intensitatea brută maximă admisă prevăzută în schema notificată.

⁶ Astfel cum a fost prezentată la 31 mai 2010.

2.2.6. Efectul ajutorului asupra tarifelor și asupra veniturilor beneficiarilor

40. Prețurile pentru transportul energiei electrice și gazelor naturale sunt tarife reglementate în totalitate de ANRE.
41. Principiul care stă la baza stabilirii tarifelor de transport este acela că aceste tarife ar trebui să includă toate cheltuielile principale de funcționare ale societății și un randament reglementat al capitalului. Principalele cheltuieli includ cheltuielile de exploatare și de întreținere (inclusiv costurile proprii de consum ale rețelei și costurile rezultate din congestie sau suportate în tranzacțiile transfrontaliere) și costurile de investiții. În ceea ce privește costurile proprii de consum ale rețelei, acestea corespund achiziției de energie electrică/gaze naturale de către operatorul rețelei și injectiei în rețea pentru compensarea pierderilor tehnice de energie electrică/gaze naturale care se produc în rețea. Costurile de investiții suportate de OTS și aprobate de autoritatea națională competentă formează baza reglementată a activelor (BAR), amortizarea anuală calculată pentru aceste active fiind acoperită de tarife.
42. Conform acestui principiu, pentru ambii OTS, tarifele includ toate cheltuielile de funcționare, costurile de investiții (numai pentru investițiile recunoscute de BAR prin amortizarea anuală) și un randament reglementat al capitalului. Pentru ambii OTS, randamentul reglementat al capitalului se obține aplicând o rată reglementată a rentabilității (egală cu costul mediu ponderat al capitalului recunoscut de autoritatea competentă – ANRE) la BAR. În prezent, această rată este de 7,5% în cazul Transelectrica și de 7,88% în cazul Transgaz.
43. Partea din costurile de investiții finanțată din surse publice și nu din contribuțiile proprii ale OTS nu este inclusă în BAR. Prin urmare, tarifele de rețea nu includ nicio componentă al cărei scop este de a permite OTS să recupereze partea din costurile de investiții și să obțină un randament al capitalului corespunzător angajat.
44. Conform exemplelor furnizate de România, în cazul proiectelor de transport, atât veniturile, cât și profiturile generate de proiectele considerate pentru beneficiari sunt mai scăzute atunci când se acordă ajutor, spre deosebire de situația în care proiectele ar fi finanțate din resursele proprii ale operatorilor. Aceasta se datorează faptului că cuantumul ajutorului nu poate fi inclus în BAR, pe baza căreia profiturile se calculează ca rată fixă, și că veniturile reglementate nu acoperă amortizarea activelor finanțate prin ajutor.

2.2.7. Finanțare și buget

45. Ajutorul este finanțat, în principal, din fonduri structurale în cadrul POS CCE. Bugetul total alocat schemei se ridică la 57,7 milioane EUR, din care 88% reprezintă ajutoare europene nerambursabile acordate din Fondul european de dezvoltare regională, iar restul reprezintă fonduri publice de cofinanțare asigurate de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri. Cuantumul anual estimat al ajutoarelor sunt prezentate în tabelul următor.

Tabelul 2 – Defalcare orientativă pe ani* (milioane EUR)

Anul	Total: (fonduri comunitare și fonduri publice naționale)
2011	38,25
2012	10,30
2013	9,15
Total 2011-2013	57,7

* Sumele neutilizate într-un an se reportează în anul următor.

2.2.8. Durată

46. România a notificat schema de ajutor până la 31 decembrie 2013.

2.3. Temei juridic și clauză suspensivă (*standstill*)

47. Normele care constituie schema urmează a fi stabilite într-un Ordin al Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri. Proiectul acestui ordin a fost prezentat Comisiei ca parte a notificării⁷. Proiectul de ordin precizează că schema notificată nu va intra în vigoare înainte să fie aprobată de Comisia Europeană.
48. Temeiul juridic este reprezentat de Ordinul Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri susmenționat și de Programul Operațional Sectorial „Creșterea competitivității economice” [aprobat prin Decizia Comisiei C (2007) 3472 / 2007].
49. Mai multe detalii sunt prevăzute în Ghidul Solicitantului. România a prezentat Comisiei un proiect al acestui ghid.

3. EVALUARE

3.1. Existența ajutorului de stat

50. Articolul 107 alineatul (1) din TFUE prevede că „sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre”.

3.1.1. Resursele de stat și imputabilitatea statului

51. Ajutorul va fi acordat de un stat membru prin resurse de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE deoarece România are libertatea de a dispune de transferul resurselor fondurilor structurale.

3.1.2. Avantajul economic pentru operatorii sistemului de transport

52. Transportul de energie electrică și gaze este reglementat în România prin contracte de concesiune cu Transelectrica și Transgaz. Tarifele sunt reglementate, nelăsând OTS nicio marjă de manevră. Profiturile OTS sunt reglementate și controlate de autoritățile publice (și anume, ANRE).

⁷ Proiect de ordin privind „Sprijinirea investițiilor în extinderea și modernizarea rețelelor de transport al energiei electrice și gazelor naturale”

53. Rețelele sunt monopoluri naturale: din punct de vedere economic și tehnic, construcția unor rețele separate este inefficientă. Având în vedere că, în mod normal, este inefficient din punct de vedere economic ca două rețele să deservească aceeași zonă geografică, reglementarea este singura metodă de a împiedica perceperea unor chirii excesive de către monopoluri pentru serviciile furnizate. Mai mult decât atât, în conformitate cu legislația pentru piața internă în sectorul energiei⁸, OTS nu dețin controlul asupra portofoliului clienților lor (deoarece rețelele fac obiectul unor norme stricte de acces al părților terțe) și prețurile percepute utilizatorilor rețelei se supun unei monitorizări stricte de reglementare: autoritățile de reglementare trebuie să definească metodologia de stabilire a tarifelor sau chiar tarifele într-un mod care să permită realizarea investițiilor necesare pentru garantarea viabilității rețelei. Din cauza statutului de monopol natural al rețelelor de transport al gazelor naturale, probabil că autoritățile de reglementare vor fi în măsură și pe viitor să controleze beneficiile pe care le primesc OTS.
54. Ajutorul acordat în temeiul schemei notificate este menit să asigure realizarea unor investiții importante de către OTS într-un interval rezonabil de timp. Prin urmare, măsura va permite OTS să continue să furnizeze servicii de transport de gaze naturale la prețuri accesibile utilizatorilor casnici și întreprinderilor, în pofida investițiilor în modernizarea și extinderea rețelelor.
55. Mai mult decât atât, metoda de calcul a tarifelor garantează că subvenția pentru investiții nu va crește capitalul angajat pe baza căruia se calculează remunerația OTS. România a oferit exemple concrete și simulări care dovedesc că, în cazul acordării ajutorului, tarifele și profiturile OTS vor rămâne mai scăzute decât în cazul în care investițiile ar fi fost realizate fără ajutor. Aceasta se datorează în mod direct faptului că profiturile și veniturile OTS sunt controlate prin stabilirea tarifelor de rețea de către autoritățile de reglementare, o caracteristică fundamentală a activității de operare a rețelei de energie electrică și gaze naturale.
56. Totuși, schema conferă un avantaj economic beneficiarilor deoarece îi scutește de costurile de investiții pe care, în mod normal, ar trebui să le suporte pentru a desfășura proiectele care beneficiază de sprijin, din motivele expuse în continuare.
57. Mai întâi, Comisia observă că în conformitate cu jurisprudența, pentru a stabili dacă o măsură conferă un avantaj în sensul articolului 107(1), trebuie făcută o distincție între obligațiile pe care statul trebuie să și le asume în exercitarea unei activități economice și respectiv obligațiile ce îi revin ca și autoritate publică. Mai mult, cu toate că este în mod evident necesar să se analizeze comportamentul statului, în cazul în acesta exercită o activitate economică, pe baza "principiului investitorului privat", aplicarea acestui principiu trebuie exclusă în cazul în care statul acționează ca și autoritate publică. În acest din urmă caz, comportamentul statului nu poate nicicând fi comparată cu cel al unui operator sau investitor privat dintr-o economie de piață⁹. Ținând seama de faptul că o contribuție financiară la proiectele de investiții care vizează îmbunătățirea sau extinderea rețelelor de transport al energiei electrice și al gazului natural pot fi clasificate ca și activitate economică, o astfel de măsură poate fi considerată ca neimplicând un avantaj economic pentru beneficiarii

⁸ Directiva 2003/54/CE din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de abrogare a Directivei 96/92/CE (JO L 176, 15.7.2003, p. 37) și Directiva 2003/55/CE din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 98/30/CE (JO L 176, 26.7.2003, p. 57).

⁹ A se vedea spre exemplu cazul T-196/04 Ryanair Ltd v *Commission* [2008] ECR II-3643, paragrafele 84 și 85

sumelor plătite de către stat în cazul în care comportamentul statului este în conformitate cu cel pe care un operator de piață prudent, ghidat doar de rentabilitate, l-ar fi adoptat în aceleași condiții.

58. În cazul de față, contractele de concesiune nu prevăd în mod clar condițiile în care investițiile necesare sau dorite ar trebui finanțate de către stat și nu de operatorii rețelei. În consecință, contractele de concesiune oferă statului o marjă largă de manevră în ceea ce privește decizia sa de a oferi sprijin financiar proiectelor de investiții în rețelele de transport al energiei electrice și gazelor naturale. În această situație, se poate considera că statul se comportă asemenea unui operator de piață prudent, care urmărește numai obiective de rentabilitate, dacă finanțează proiecte estimate drept rentabile pentru el din punct de vedere economic. Această condiție ar putea fi îndeplinită numai în cazul în care statul s-ar putea aștepta în mod rezonabil să realizeze el însuși venituri generate de investițiile care beneficiază de sprijin până la valoarea necesară recuperării propriei contribuții financiare la proiecte, obținând, în plus, un profit rezonabil.
59. Proiectele care beneficiază de sprijin ar putea genera venituri pentru stat sub forma dividendelor plătite de OTS acționarului lor majoritar sau, dacă statul decide să vândă rețelele, din aceste vânzări.
60. În ceea ce privește impactul proiectelor care beneficiază de sprijin asupra dividendelor, acesta este incert. Proiectele care beneficiază de sprijin ar putea crește profiturile OTS (și, în consecință, dividendele plătite acționarilor săi). Ar putea fi cazul proiectelor care determină reducerea pierderilor de energie. Într-adevăr, deși metodologia de calcul al tarifelor de transport al energiei electrice prevede un mecanism de partajare a câștigurilor în cazul reducerii pierderilor de energie (și, în consecință, a reducerii costurilor suportate pentru compensarea acestor pierderi), aceasta nu asigură transferul integral al câștigurilor către utilizatorii rețelei printr-o reducere a tarifelor, ci doar a unui procent de 50% din acest câștig. Prin urmare, o parte din avantaj rămâne la beneficiar (adică la Transelectrica). În ceea ce privește tarifele de transport al gazelor naturale, metodologia permite Transgaz să păstreze echivalentul financiar al câștigurilor de eficiență realizate pe o perioadă de 5 ani de la înregistrarea câștigului de eficiență. Cu toate acestea, potențialele profituri de care se poate bucura OTS prin posibilele câștiguri de eficiență viitoare sunt incerte și nu pot fi cuantificate cu precizie ex ante. Această situație este valabilă și pentru potențialele profituri pe care OTS le poate obține din veniturile suplimentare generate de extinderile rețelei, având în vedere că o creștere a volumului transportat în rețea tinde să scadă tarifele, ca urmare a metodologiei de stabilire a tarifelor. În consecință, veniturile suplimentare pe care statul le poate obține din profiturile suplimentare de care au beneficiat OTS datorită proiectelor sprijinite sunt incerte.
61. Deși trebuie remarcat că investițiile care beneficiază de sprijin vor crește valoarea economică a rețelelor de transport al energiei electrice și gazelor naturale, nimic nu lasă să se înțeleagă că statul ar fi dispus să vândă aceste rețele într-un viitor previzibil.
62. În fine, autoritățile române nu au susținut în niciun moment că veniturile suplimentare generate de proiecte pentru stat ar putea acoperi contribuția financiară a statului la proiectele respective și că i-ar putea asigura, în plus, un profit. Nici nu au oferit informații cuantificabile care să poată conduce la această concluzie. Dimpotrivă, din argumentarea acestora reiese că, prin sprijinirea acestor proiecte, statul este ghidat de preocupări de interes public (siguranța aprovizionării, protecția mediului) și nu de perspectiva rentabilității.

63. În ceea ce privește taxele de concesiune plătite de către OTS statului, acestea reprezintă o sursă de venituri pentru stat, care ar putea fi influențate de investițiile sprijinite în cadrul schemei notificate. Totuși, Comisia are îndoieli cu privire la faptul că un astfel de venit ar putea fi considerat în scopul aplicării principiului investitorului dintr-o economie de piață. Într-adevăr, impunerea unor taxe de concesiune pare să țină mai degrabă de activitățile statului ca și autoritate publică, decât de activitățile economice ale acestuia.
64. Cu toate acestea, chiar și dacă taxele de concesiune ar fi luate în considerare în vederea aplicării principiului operatorului dintr-o economie de piață, Comisia consideră că impactul proiectelor sprijinite asupra sumelor provenite din taxe de concesiune este inexistent sau incert, în funcție de tipul de proiect. Într-adevăr, taxele de concesiune sunt calculate ca procent din veniturile OTS. Prin urmare, sumele provenite din taxe de concesiune nu vor fi afectate de proiectele preconizate să determine mai degrabă economii de costuri pentru OTS (spre exemplu, cele care conduc la reducerea pierderilor de energie prin modernizarea sau rețehnologizarea anumitor părți ale rețelei, fără a extinde rețeaua) decât veniturile suplimentare. Mai mult, în ceea ce privește proiectele care pot conduce la puncte de conexiune suplimentare sau la creșterea volumurilor transportate în rețele (cum ar fi cele rezultate din extinderile rețelei), acestea nu vor determina neapărat venituri suplimentare care să influențeze cuantumul taxelor de concesiune plătite statului. Într-adevăr, conform celor menționate anterior, tarifele de rețea sunt stabilite de autoritățile de reglementare în așa fel încât o creștere a volumurilor transportate în rețea să scadă tariful plătit de un anumit utilizator al rețelei.
65. Prin urmare, comportamentul statului nu poate fi considerat cel al unui operator de piață prudent, ghidat de rentabilitate. Sprijinul financiar pe care statul îl va acorda proiectelor de investiții susținute în temeiul schemei notificate va avea ca rezultat eliberarea OTS de costurile de investiții pe care, altfel, ar fi trebuit să le suporte pentru finanțarea acestor proiecte în absența ajutorului, și posibile profituri suplimentare (datorită reducerii pierderilor de energie, de exemplu). Astfel, măsura notificată va conferi un avantaj economic OTS.

3.1.3. Selectivitate

66. Măsura este selectivă deoarece este destinată numai unui număr de doi potențiali beneficiari: Transelectrica și Transgaz.

3.1.4. Denaturarea concurenței – afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre

67. Piețele pentru transportul energiei electrice și gazelor naturale sunt, prin definiție, legate de locația rețelei și, prin urmare, locale prin natură. De asemenea, trebuie remarcat că rețelele construite pentru transportul energiei electrice și gazelor naturale prezintă proprietățile „monopolurilor naturale” locale. Aceasta înseamnă că, în orice caz, este foarte puțin probabil ca dublarea rețelei prin crearea uneia noi, chiar dacă aceasta este de o calitate net superioară celei existente, să fie economică. Prin urmare, este puțin probabil ca subvențiile avute în vedere să îi împiedice pe operatori să investească în rețele noi de transport al energiei electrice și/sau gazelor naturale.
68. Cu toate acestea, după cum se arată mai sus, proiectele de investiții care beneficiază de sprijin de stat pot genera profituri suplimentare pentru OTS, deși într-o măsură

incertă. Măsura notificată poate consolida, astfel, poziția financiară globală a OTS, care și-ar putea consolida poziția față de concurenți pe piețele concurențiale relativ marginale pe care își desfășoară activitatea (a se vedea punctele 21 și 22). De asemenea, aceste profituri suplimentare ar putea fi utilizate pentru finanțarea viitoarelor linii de interconexiune, care sunt instalații generatoare de venit. Ca atare, liniile de interconexiune nu prezintă proprietățile monopolurilor naturale. Prin urmare, construcția și exploatarea liniilor de interconexiune a rețelelor române de transport și a altor rețele este, în principiu, o activitate deschisă concurenței.

69. Mai mult decât atât, îmbunătățirea rețelelor de transport, care s-ar putea traduce în reduceri ale tarifelor de rețea, poate consolida poziția financiară a producătorilor și comercianților de energie electrică și gaze naturale, unii dintre aceștia făcând parte din grupuri care desfășoară activități comerciale în alte state membre.
70. Având în vedere cele de mai sus, Comisia concluzionează că măsurile pot denatura concurența și afecta schimburile comerciale pe piața internă.

3.1.5. Concluzie

71. În urma evaluării de mai sus, Comisia conchide că măsura notificată constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

3.2. Legalitatea ajutorului

72. Prin notificarea măsurii de ajutor înainte de a o implementa, autoritățile române au respectat dispozițiile articolului 108 alineatul (3) din TFUE.

3.3. Compatibilitatea în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE

73. În ceea ce privește sprijinul pentru infrastructura de transport al energiei electrice și gazelor naturale, ajutorul acordat acestor proiecte nu intră sub incidența Orientărilor comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului din 2008¹⁰.
74. Toate zonele acoperite de măsură sunt situate în regiuni eligibile în sensul Fondului european de dezvoltare regională, precum și în regiuni asistate în sensul articolului 107 alineatul (3) litera (a) în sensul Liniilor directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013 [în continuare Orientările privind ajutoarele regionale (OAR)]¹¹.
75. Cu toate acestea, schema notificată acordă sprijin unui sector specific de activitate: transportul energiei electrice și gazelor naturale. Investițiile propuse vor îmbunătăți rețeaua de transport al energiei electrice și gazelor naturale, contribuind la economia de energie, creșterea eficienței energetice și un nivel mai ridicat de protecție a mediului.
76. Prin urmare, Comisia consideră că evaluarea compatibilității măsurii cu piața internă trebuie să se bazeze direct pe articolul 107 alineatul (3) litera (c) conform căruia pot fi considerate compatibile cu piața internă „ajutoarele destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități sau a anumitor regiuni economice, în cazul

¹⁰ JO C 82, 1.4.2008

¹¹ JO C 54, 4.3.2006, p. 13

în care acestea nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun”.

77. Pentru a fi compatibil în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c), un ajutor trebuie să vizeze un obiectiv de interes comun într-un mod necesar și proporțional. În acest sens, Comisia consideră ca fiind adecvată evaluarea următoarelor aspecte:

(1) Măsura de ajutor vizează un obiectiv bine definit de interes comun (și anume, ajutorul propus remediază o disfuncționalitate a pieței sau un alt obiectiv de interes comun)?

(2) Ajutorul este bine conceput pentru a atinge obiectivul de interes comun?
Mai precis:

Măsura de ajutor este un instrument adecvat, adică există alte instrumente mai bine plasate?

Există un efect de stimulare, adică ajutorul schimbă comportamentul întreprinderilor?

Măsura de ajutor este proporțională, adică s-ar putea obține aceeași schimbare de comportament cu mai puțin ajutor?

(3) Denaturările concurenței și efectele asupra schimburilor comerciale sunt limitate astfel încât bilanțul general este pozitiv?

78. Comisia va evalua compatibilitatea ajutorului notificat cu piața internă în lumina acestor aspecte, în conformitate cu practica sa decizională în cazuri similare care au vizat, de asemenea, modernizarea, rețehnologizarea și extinderea rețelelor de energie electrică și gaze naturale¹².

3.3.1. Obiectivul de interes comun

79. Trebuie să se verifice dacă măsura de ajutor vizează un obiectiv bine definit de interes comun. Un obiectiv de interes comun reprezintă un obiectiv care a fost recunoscut de UE ca fiind în interesul comun al statelor membre UE.
80. Măsura în cauză vizează creșterea economiei de energie prin reducerea pierderilor de energie. Acest lucru va contribui, în primă instanță, la creșterea nivelului de protecție a mediului. Într-adevăr, va trebui generată mai puțină energie electrică pentru compensarea pierderilor din rețea și, prin urmare, se vor înregistra mai puține emisii de poluanți, în special mai puține emisii de CO₂. În mod similar, rețeaua de transport al gazelor naturale va emite mai puțin metan, ceea ce va reduce impactul acestuia din urmă asupra schimbărilor climatice¹³. Prin urmare, proiectele

¹² A se vedea, în special, cazul N 594/2009 *Ajutor acordat Gaz-system S.A. pentru rețelele de transport al gazelor din Polonia* (JO C 101, 20.4.2010, p. 9), cazul N55/2009 *Ajutor pentru construcția și modernizarea rețelelor de energie electrică pentru a permite conectarea și transportul energiei din surse regenerabile în Polonia* (JO C 206, 1.9.2009, p. 3) și cazul N56/2009 *Ajutor pentru modernizarea și înlocuirea rețelelor de distribuție a energiei electrice din Polonia* (JO C 206, 1.9.2009, p. 4)

¹³ Metanul, constituentul principal al gazului natural, are un potențial de încălzire globală de 72 într-un orizont de timp de 20 de ani. Potențialul de încălzire globală al unui gaz cu efect de seră măsoară impactul unei mase date din acest gaz asupra schimbărilor climatice cu impactul aceleiași mase de CO₂.

care beneficiază de sprijin vor conduce la creșterea eficienței energetice a României.

81. Reducerea pierderilor de energie va determina, de asemenea, sporirea siguranței aprovizionării, deoarece sursele disponibile de energie electrică și gaze ale României vor fi utilizate mai puțin pentru acoperirea pierderilor din rețea decât în cazul în care proiectele în cauză nu ar fi fost desfășurate. De asemenea, se preconizează că proiectele vor contribui la siguranța aprovizionării prin reducerea riscurilor de avarie a rețelei și a perioadelor de indisponibilitate.
82. Obiectivele urmărite de schemă respectă Comunicarea Comisiei către Consiliul European și Parlamentul European – o politică energetică pentru Europa¹⁴ în care siguranța aprovizionării, eficiența energetică și protecția mediului pot fi identificate ca obiective de interes european comun.
83. Proiectele acoperite de schema de ajutor au valoare strategică nu doar pentru România, ci și ca elemente alternative ale sistemului care leagă piețele din Europa Centrală și de Sud-Est. Logica implementării acestor proiecte este, în consecință, în conformitate cu dispozițiile „Comunicării Comisiei privind Cartea verde – către o rețea energetică europeană sigură, sustenabilă și competitivă”¹⁵.
84. Conform informațiilor furnizate de România, se poate estima că efectele proiectelor se vor traduce printr-o reducere a pierderilor de energie electrică de circa 30-55% (pentru stațiile de rețehnologizare) și o reducere a indisponibilității sistemului de gaze naturale de aproximativ 30%. Mai mult decât atât, România a furnizat informații care dovedeau că implementarea a patru proiecte în domeniul energiei electrice va determina o reducere de 12 401 t CO₂/an.
85. Astfel, contribuția preconizată a schemei notificate la obiectivele de interes comun susmenționate va fi importantă.
86. De asemenea, se poate remarca și faptul că, în ceea ce privește proiectele de extindere a rețelei de energie electrică, sunt încurajate proiectele menite să asigure conectarea producătorilor de energie electrică din surse de energie regenerabile, acestea primind mai multe puncte pe parcursul evaluării.
87. În cazul de față, ajutorul se va acorda pe baza unui concurs deschis, în urma unei evaluări atente, care să garanteze că numai cele mai eficiente proiecte vor beneficia de ajutor, respectiv proiectele care oferă cel mai bun raport cost-eficiență. Deși schema este disponibilă doar celor doi OTS, Transelectrica și Transgaz, existența a doi beneficiari care concurează pentru aceleași fonduri va crea o oarecare presiune asupra beneficiarilor, oferindu-le efectul de stimulare pentru a solicita finanțarea celor mai eficiente proiecte.
88. Comisia a luat notă de faptul că ajutorul estimat necesar proiectelor de pe lista orientativă (a se vedea tabelul 6 de mai jos) este de 72,73 milioane EUR, cu mult mai mare față de bugetul pentru operațiune (57,7 milioane EUR). Lista este deschisă, iar beneficiarii pot participa și cu alte proiecte. Acest lucru indică faptul că între cei doi beneficiari va exista o concurență reală care va permite autorităților române să selecteze proiectele care oferă cel mai bun raport cost-eficacitate.

¹⁴ COM(2007)1 din 10 ianuarie 2007.

¹⁵ COM(2008)782 din 13 noiembrie 2008.

89. Mai mult decât atât, pentru a garanta că vor fi selectate numai proiectele cu o contribuție importantă la obiectivele menționate anterior, autoritățile române au decis să finanțeze doar proiectele care obțin cel puțin 12 puncte la relevanța proiectului pentru obiectivele schemei. Criteriile de evaluare pentru această secțiune sunt prezentate în tabelele 3 și 4 de mai jos.

Tabelul 3 – Evaluarea conformității cu obiectivele schemei, pentru proiectele de transport al energiei electrice (punctaj)

1.1. Proiecte vizând modernizarea rețelelor de transport:		Max. 25
1.1.1	Proiectul contribuie la protecția mediului prin reducerea pierderilor de energie la nivel de proiect (comparativ cu situația anterioară implementării proiectului)	Max. 5
	Pentru proiecte vizând modernizarea stațiilor electrice:	
	1-5%	2
	5-10%	3
	10-20%	4
	>20%	5
	Pentru proiecte vizând modernizarea liniilor electrice aeriene:	
	<1%	1
	1-3%	3
	>3%	5
1.1.2	Proiectul contribuie la creșterea securității furnizării energiei la consumatori prin modernizarea segmentelor de rețea (stații/linii) cu un grad de uzură ridicat:	Max. 10
	<50%	
	50-80%	4
	≥80%	8
		10
1.1.3	Proiectul contribuie la preluarea energiei electrice produse în noi capacități de valorificare a resurselor regenerabile de energie și/sau la adaptarea rețelei naționale pentru interconectarea cu alte rețele de transport	10
	Proiectul nu contribuie la preluarea energiei electrice produse în noi capacități de valorificare a resurselor regenerabile de energie și/sau la adaptarea rețelei naționale pentru interconectarea cu alte rețele de transport	1
1.2. Proiecte vizând extinderea rețelelor de transport:		Max. 25
1.2.1	Proiectul dezvoltă un potențial de consum în zona unde este implementat proiectul și/sau integrează o nouă capacitate de producere a energiei electrice (putere activă disponibilă) de:	Max. 10
	- 30 MW	2
	- 30-50 MW	4
	- 80-120 MW	8
	- >120 MW	10
1.2.2	Proiectul contribuie la preluarea energiei electrice produse în noi capacități de valorificare a resurselor regenerabile de energie și/sau la adaptarea rețelei naționale pentru interconectarea cu alte rețele de transport	15
	Proiectul nu contribuie la preluarea energiei electrice produse în noi capacități de valorificare a resurselor regenerabile de energie și/sau la adaptarea rețelei naționale pentru interconectarea cu alte rețele de transport	1

Tabelul 4 – Evaluarea conformității cu obiectivele schemei, pentru proiectele de transport al gazelor naturale (punctaj)

1.1. Proiecte vizând modernizarea rețelelor de transport gaze naturale:		Max 25
1.1.1	Proiectul contribuie la protecția mediului prin reducerea pierderilor la nivel de proiect (comparativ cu situația anterioară implementării proiectului)	Max. 5
	1-5%	2
	5-10%	3
	10-20%	4
	>20%	5
1.1.2	Proiectul contribuie la creșterea securității furnizării energiei la consumatori prin modernizarea rețelelor cu un grad de uzură ridicat:	Max. 10
	<50%	5
	50-80%	8
	≥80%	10
1.1.3	Proiectul prevede automatizarea completă sau parțială a rețelei de transport care face obiectul implementării proiectului	Max. 5
	- automatizare completă - automatizare parțială	5 1
1.1.4	Proiectul contribuie la adaptarea rețelei naționale de transport pentru interconectarea cu alte rețele de transport (inclusiv gazoductul Nabucco)	5
	Proiectul nu contribuie la adaptarea rețelei naționale de transport pentru interconectarea cu alte rețele de transport (inclusiv gazoductul Nabucco)	5
1.2. Proiecte extindere rețele de transport gaze naturale:		Max. 25
1.2.1	Proiectul asigură conectarea la sistemul național de transport al gazelor naturale a unor noi zone în care cererea de gaze este neacoperită de capacitatea de transport existentă (în vederea creării premizelor pentru dezvoltarea economică a zonelor respective):	Max. 10
	Zona ce urmează a fi conectată are:	
	- > 50 000 de locuitori	10
	- între 15 000 și 50 000 de locuitori	8
	- < 15 000 de locuitori	4
1.2.2	Proiectul contribuie la adaptarea rețelei naționale de transport pentru interconectarea cu alte rețele de transport (inclusiv gazoductul Nabucco)	15
	Proiectul nu contribuie la adaptarea rețelei naționale de transport pentru interconectarea cu alte rețele de transport (inclusiv gazoductul Nabucco)	1

90. Aceste criterii de evaluare vor garanta faptul că, și în ipoteza în care lista de proiecte sprijinite efectiv în cadrul schemei notificate nu coincide cu lista orientativă furnizată de România în notificare, schema va contribui, de fapt, la obiectivele de interes comun susmenționate.
91. Astfel se poate concluziona că schema notificată vizează obiective de interes comun bine definite.

3.3.2. Instrument corespunzător

92. România consideră că proiectele pentru modernizarea infrastructurii sunt absolut necesare, deoarece eficiența energetică în România este extrem de scăzută (din cauză că intensitatea energiei primare este de trei ori mai mare în România decât media europeană), iar siguranța exploatării rețelelor de transport reprezintă o problemă (deoarece o parte din instalații și-au depășit durata normală de funcționare).
93. România a luat în calcul alte alternative posibile, cum ar fi finanțarea proiectelor de către OTS, fără implicarea statului, însă autoritățile au ajuns la concluzia că aceste alternative nu ar fi viabile. România a explicat că OTS nu dispun de resursele necesare acestor investiții și că accesul lor la credite este limitat.
94. Ca urmare a recente crize economice, OTS a înregistrat reduceri importante și neprevăzute de venituri, în special, din cauza diminuării drastice a cantității de energie electrică și gaze naturale transportată, provocată de o scădere drastică a consumului.
95. Resursele proprii ale Transelectrica disponibile pentru finanțarea investițiilor sunt estimate la 35% din valoarea totală a proiectelor. OTS a contractat mai multe credite pentru a-și continua programul de investiții, însă resursele totale disponibile sunt încă insuficiente pentru finanțarea tuturor investițiilor considerate necesare pentru creșterea eficienței energetice și a fiabilității rețelei până la nivelul necesar. Criza financiară a limitat și mai mult accesul Transelectrica pe piețele financiare, deoarece atât evaluarea financiară a societății, cât și cea a țării s-a înrăutățit, menținând o perspectivă negativă. În consecință, costurile de creditare au crescut pentru Transelectrica. Trebuie remarcat că, în conformitate cu metodologia de stabilire a tarifelor pentru rețeaua de transport al energiei electrice, costurile financiare nu sunt incluse în tarife și se estimează că vor fi finanțate prin „profitul reglementat” aplicat investițiilor luate în calcul în BAR. Prin urmare, creșterea costurilor financiare a condus la scăderea randamentului capitalului propriu al Transelectrica după compensarea costurilor financiare (randamentul capitalului propriu a scăzut de la 2,25% în 2007 la 1,77% în 2008 și la 0,25% în 2009), reducând, astfel, resursele proprii disponibile pentru investiții. În aceste condiții, România a explicat că Transelectrica nu poate pune la dispoziție fondurile financiare necesare investițiilor prevăzute în absența ajutorului.
96. Situația Transgaz este similară, ratingul societății înrăutățindu-se și prezentând, de asemenea, o perspectivă negativă. Întrucât sistemul național de transport al gazelor naturale nu este deținut de Transgaz, acesta nu poate fi utilizat drept garanție pentru creditele contractate. În aceste condiții, Transgaz ar fi obligată să achite dobânzi mult mai ridicate decât nivelul pieței. România a estimat că fondurile pe care Transgaz le-ar putea utiliza pentru investiții, în absența ajutorului, sunt mai mici cu 400 de milioane RON (aproximativ 95 de milioane EUR) decât valoarea proiectelor incluse în programul minim de investiții și, prin urmare, nu ar permite realizarea investițiilor.
97. În cazul în care OTS ar autofinanța toate investițiile considerate necesare pentru îmbunătățirea eficienței energetice și a fiabilității rețelelor, tarifele de rețea le-ar permite, în principiu, să recupereze aceste costuri de investiții pe parcursul duratei de funcționare a activelor și să obțină un randament rezonabil al capitalului angajat. Fără îndoială, înainte de a întreprinde aceste proiecte, OTS ar trebui să obțină

capitalul necesar (în esență sub formă de împrumuturi) ceea ce, din motivele menționate mai sus, ar fi foarte dificil.

98. Prin urmare, ajutorul notificat reprezintă un instrument corespunzător pentru a garanta desfășurarea acestor proiecte într-un interval de timp rezonabil.

3.3.3. *Necesitatea ajutorului și efectul de stimulare*

99. După cum se arată mai jos, ajutorul acordat pentru măsurile prevăzute oferă efectul de stimulare necesar. Ajutorul de stat oferă un efect de stimulare dacă ajutorul schimbă comportamentul beneficiarului în sensul atingerii obiectivului de interes comun.
100. Conform autorităților române, sistemul de calcul al tarifelor pentru transportul energiei electrice și gazelor naturale nu oferă suficiente stimulente societăților pentru a investi în modernizarea rețelelor de distribuție a energiei electrice până la nivelul dorit.
101. Pentru a garanta utilizarea corespunzătoare a ajutorului în temeiul schemei notificate și numai pentru finanțarea proiectelor pentru care necesitatea ajutorului poate fi dovedită, autoritățile române au introdus mai multe criterii eliminatorii în grila de evaluare. După cum se arată în tabelul de mai jos, 30 de puncte (din 100) sunt alocate indicatorilor economico-financiar, arătând importanța asociată de România acestui criteriu.
102. Pentru proiectele în cazul cărora nu poate fi calculat deficitul de finanțare (a se vedea punctul 34), acești indicatori economico-financiar pot fi, totuși, determinați, deoarece, odată cunoscut quantumul ajutorului, devine posibilă estimarea elementelor care vor fi incluse în tarife și, în consecință, estimarea veniturilor viitoare.
103. Analiza financiară a capitalului total capital investit (punctul 1.3.1. din tabelul 5) indică rentabilitatea investiției în absența ajutorului. Analiza financiară a capitalului investit de operator (punctul 1.3.2.) arată rentabilitatea proiectului în prezența ajutorului, în timp ce analiza economică (punctul 1.3.3.) indică valoarea proiectului pentru utilizatorii rețelei (de exemplu, consumatori) conform explicațiilor de la punctul 27.

Tabelul 5 – Justificarea intervenției publice (punctaj)

Pentru toate tipurile de proiecte		
1.3	Justificarea intervenției publice pentru toate tipurile de proiecte prin analiza indicatorilor rezultați din analiza cost-beneficii:	Max. 30
1.3.1	Valoare financiară actuală netă și rata internă de rentabilitate financiară: VANF (C) ≤ 0, RIRF(C) ¹⁶ ≤ 5% VANF (C) > 0, RIRF(C) > 5%	10 0
1.3.2.	RIRF(K) = 5 ÷ 8% RIRF(K) = 8 ÷ 10% RIRF(K) < 5% RIRF(K) > 10%	10 5 5 0
1.3.3.	Valoare actuală netă economică și rata internă de rentabilitate economică: VANE(C) > 0, RIRE(C) > 25% VANE (C) > 0, RIRE(C) = 15 ÷ 25% VANE (C) > 0, RIRE(C) = 5,5 ÷ 15% VANE (C) < 0, RIRE(C) < 5,5%	10 6 3 0
1.4	Justificarea efectului stimulat: Solicitantul demonstrează, utilizând documente interne, că nu va putea realiza investiția propusă fără ajutor de stat: - Justificarea este satisfăcătoare - Solicitantul nu dovedește într-o manieră satisfăcătoare efectul stimulat	5 0
Unde: (C) se referă la calculul performanței investiției (K) se referă la calculul performanței capitalului investit de operator		

104. Fiecare criteriu secundar, de la 1.3.1. la 1.3.3., poate fi punctat cu 0 puncte, iar atribuirea punctajului 0 înseamnă respingerea automată a proiectului. Prin urmare, fiecare dintre aceste criterii secundare conține o opțiune eliminatorie care permite respingerea proiectelor:

- pentru care valoarea financiară actuală netă, VANF (C), este deja pozitivă și, implicit, rata internă de rentabilitate financiară a capitalului, RIRF (C), este mai mare de 5%¹⁷; deoarece această situație ar indica faptul că proiectul este suficient de rentabil pentru OTS și ajutorul nu este necesar;
- pentru care operatorii, în cazul acordării ajutorului de stat pentru proiect, ar obține în cele din urmă o rată de rentabilitate ridicată pentru resursele proprii investite, indicată printr-o rată internă de rentabilitate a capitalului investit, RIRF(K), mai mare de 10%;
- pentru care beneficiile externe generate pentru utilizatorii rețelei nu sunt semnificative, fapt indicat printr-o valoare actuală netă economică negativă, VANE (C), și printr-o rată internă de rentabilitate economică, RIRE (C), mai mică de 5,5%)¹⁸.

105. Având în vedere toate aspecte de mai sus, Comisia consideră că ajutorul este necesar realizării proiectelor eligibile în temeiul schemei notificate.

¹⁶ În cazul în care poate fi stabilită.

¹⁷ Întrucât valoarea financiară actuală netă se calculează pe baza unei rate de actualizare de 5%, recomandată de Comisie pentru perioada de planificare 2007-2013, VANF = 0 atunci când RIRF = 5%.

¹⁸ Valoarea actuală netă economică se calculează pe baza unei rate de scont de 5,5%. Prin urmare, VANE = 0 atunci când RIRE = 5,5%.

106. România a prezentat un studiu de fezabilitate pentru unul dintre proiectele de pe lista orientativă. Analiza cost-beneficii evidențiază o valoare actuală netă negativă a proiectului în absența ajutorului (aproximativ -10 milioane EUR). Ajutorul (limitat în cazul de față la 50 de milioane RON, echivalentul a aproximativ 12 milioane EUR) ar permite valorii actuală netă a proiectului să devină pozitivă, asigurând stimulentele necesare.
107. România a prezentat principalii indicatori financiari pentru toate proiectele din lista orientativă. Pentru majoritatea proiectelor, valoarea actuală netă este negativă în absența ajutorului și pozitivă în prezența acestuia, indicând faptul că ajutorul are un efect de stimulare. În unele cazuri (proiectul SCADA și un proiect de transport de gaze naturale), valoarea financiară actuală netă rămâne ușor negativă chiar și în cazul acordării ajutorului. Cu toate acestea, pentru operator acest proiect are o valoare strategică, fiind considerat necesar pentru realizarea interconexiunii cu alte rețele de transport care utilizează sisteme de tip SCADA.

Tabelul 6 – Indicatori financiari pentru proiectele de pe lista orientativă, cu și fără ajutor

Nr.	Titlul proiectului	Ajutorul de stat estimat (milioane EUR)	VANF (milioane EUR)		RIRF (%)		VANE (milioane EUR)
			Fără ajutor de stat	Cu ajutor de stat	Fără ajutor de stat	Cu ajutor de stat	
0	1	2	3	4	5	6	7
1.	<i>Retehnologizarea stației electrice 400 kV Gădălin – Transelectrica</i>	4,6*	-3,83	+0,42	-0,10	+6,00	8,48
2.	<i>Retehnologizarea stației electrice 400/110/20 kV Gura Ialomiței - Transelectrica</i>	11,63*	-8,71	+2,36	+1,00	+6,00	26,29
3.	<i>Retehnologizarea stației electrice 400/220/110/20 kV Lacu Sărat – partea tehnologică</i>	11,63*	-10,09	+0,46	-0,60	+5,50	31,93
4.	<i>Retehnologizarea stației electrice 220/110 kV Mintia – Transelectrica</i>	11,63*	-10,54	+0,27	-3,00	+5,20	39,90
5.	<i>SCADA – Transgaz</i>	26,61**	-31,88	-6,36	n.a.	-5,00	41,94
6.	<i>Conducta de transport de gaze naturale Craiova – Segarcea – Băilești – Calafat Ø 20" – Transgaz</i>	6,63**	-5,73	-0,001	n.a.	+5,00	n.a. ***

VANF – Valoarea financiară actuală netă

VANE – Valoarea actuală netă economică

RIRF – Rata internă de rentabilitate financiară

* cursul de schimb 1 EUR = 4,3 RON la data elaborării analizei cost-beneficii

** cursul de schimb 1 EUR = 4,2 RON la data elaborării analizei cost-beneficii

*** pentru acest proiect, analiza economică nu a fost disponibilă

108. Pentru a garanta faptul că ajutorul se acordă numai pentru proiecte asupra cărora are un efect de stimulare, autoritățile române au introdus, de asemenea, un criteriu de evaluare cu o opțiune eliminatorie pentru efectul stimulat (punctul 1.4. din tabelul 5 de mai sus).

109. Acest criteriu garantează că va fi respins automat orice proiect pentru care beneficiarul nu dovedește efectul stimulat al ajutorului (un punctaj 0 la oricare dintre criteriile din grila de evaluare înseamnă respingere automată).
110. Având în vedere toate aspectele de mai sus, se poate concluziona că schema va asigura efectul de stimulare necesar.

3.3.4. *Proportionalitate*

111. O măsură de ajutor de stat este proporțională în cazul în care măsura este concepută în așa fel încât quantumul ajutorului este menținut la nivelul minim necesar pentru a permite materializarea contribuției dorite la obiectivele de interes comun.
112. După cum s-a menționat anterior, pentru proiectele de pe lista orientativă furnizată de România, intensitatea ajutorului pentru acest tip de proiecte este cuprinsă între 18,02% și 62,28% din cheltuielile eligibile.
113. În cazul proiectelor de modernizare/retehnologizare a stațiilor (pentru care veniturile generate nu pot fi estimate exact, astfel cum se indică la punctul 34 de mai sus), ajutorul este limitat la 50% din cheltuielile eligibile ale proiectului. Mai mult decât atât, atunci când se aplică această metodologie, quantumul maxim al ajutorului care urmează a fi acordat pentru un proiect de transport nu poate depăși 50 de milioane RON (aproximativ 12 milioane EUR). Aceste limite scad intensitatea ajutorului pentru majoritatea proiectelor considerate (pentru proiectele de pe lista orientativă furnizată de autoritățile române, intensitatea ajutorului pentru acest tip de proiecte a fost cuprinsă între 34,89% și 50% din cheltuielile eligibile).
114. Pentru proiectele generatoare de venituri (toate proiectele de tip SCADA și proiectele de extindere de linii), intensitatea maximă a ajutorului este de 85% din deficitul de finanțare¹⁹. Prin aplicarea metodologiei deficitului de finanțare, toate beneficiile care pot fi estimate pentru durata proiectului vor fi deduse din ajutor și vor fi finanțate de operatori. Această contribuție a beneficiarului depășește perioada prevăzută în Orientările neaplicabile privind ajutorul de stat pentru protecția mediului care impun deducerea beneficiilor calculate doar în primii 5 ani.
115. Mai mult decât atât, România a instituit un sistem de monitorizare a proiectelor generatoare de venituri și un mecanism de recuperare care asigură colectarea tuturor sumelor necuvenite (de exemplu, în cazul în care veniturile generate de un proiect se dovedesc a fi mai mari decât cele estimate inițial)²⁰. Sistemul va fi adaptat la fiecare proiect și va fi prezentat în detaliu într-o anexă la contractul de finanțare.
116. România a confirmat că sistemul de monitorizare va fi pus în aplicare pe toată durata de viață a investiției. Pentru primii 5 ani, începând cu punerea în funcțiune a investiției, proiectul va fi monitorizat de autoritatea care acordă ajutorul (administratorul schemei), iar posibilele sume necuvenite sunt recuperate în cazul în care se observă diferențe mai mari de 10% în calculul deficitului de finanțare actualizat. După primii 5 ani, proiectul va fi în continuare monitorizat de ANRE, iar

¹⁹ Aceasta a fost intensitatea maximă aprobată și în cazurile N55/2009 și N56/2009 referitoare la Polonia.

²⁰ Trebuie remarcat că, din moment ce schema de ajutor de stat notificată implică și fonduri structurale de la bugetul UE, România este obligată să introducă un sistem de monitorizare pentru toate proiectele pentru a garanta conformitatea cu reglementările europene în domeniu, respectiv cu Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 astfel cum a fost modificat.

posibilele sume necuvenite vor fi deduse din veniturile reglementate în cadrul procedurii de corecție anuală a tarifelor.

117. Conform indicatorilor financiari furnizați de România pentru proiectele de pe lista orientativă (prezentați în tabelul 5 de mai sus), în cazul acordării ajutorului, valoarea actuală netă a proiectelor devine, de obicei, pozitivă (uneori rămâne ușor negativă), fiind însă foarte scăzută. Prin urmare, este puțin probabil ca ajutorul să determine profituri importante pentru beneficiari.
118. Grila de evaluare conține o opțiune eliminatorie și toate proiectele care prezintă o RIRF(K) mai mare de 10% sunt automat respinse. Niciunul dintre proiectele finanțate în temeiul schemei notificate nu poate avea o RIRF (K) mai mare de 10%, deși nu există nicio limită minimă pentru acest indicator. Mai mult decât atât, dat fiind că există doar doi beneficiari și fiecare dintre ei participă cu mai multe proiecte, rezultă că pentru fiecare beneficiar, nivelul mediu al RIRF(K) va fi mult mai scăzut decât nivelul maxim admis. De asemenea, România a explicat faptul că rata internă de rentabilitate poate fi influențată de numeroși factori (de exemplu, ratele dobânzilor la credite) și, prin urmare, ar trebui utilizată o rată mai mare decât rata reglementată de rentabilitate (deoarece acesta este nivelul teoretic maxim admis, spre deosebire de rata reglementată, care este certă). Comisia este de părere că 10% este puțin mai mult decât rata reglementată a rentabilității și că diferența este justificată în lumina incertitudinii veniturilor viitoare.
119. Pentru proiectele de pe lista orientativă furnizată de autoritățile române, rata internă de rentabilitate financiară, în scenariul acordării ajutorului, nu depășește 6% pentru niciunul dintre proiecte și este mult mai scăzută decât rata reglementată de rentabilitate pentru cei doi OTS²¹.
120. Comisia remarcă faptul că se estimează ca unele dintre proiectele care beneficiază de sprijin să ducă la reducerea pierderilor de energie și a costurilor asociate. Din metodologia de stabilire a tarifelor rezultă că o parte din câștigurile financiare corespunzătoare vor fi transferate utilizatorilor rețelei prin tarifele de rețea, în timp ce restul va rămâne la OTS (a se vedea punctul 60). Comisia consideră că acest sistem contribuie și la proporționalitatea ajutorului, deoarece nu toate câștigurile financiare estimate din proiectele privind reducerea pierderilor de energie vor fi păstrate de OTS. Mai mult, Comisia consideră drept justificat să nu se transfere toate aceste câștiguri la utilizatorii rețelei. Într-adevăr, faptul că OTS pot păstra o parte din aceste câștiguri le asigură stimulentele pentru urmărirea obiectivului de eficiență energetică.
121. De asemenea, Comisia remarcă faptul că OTS va trebui să selecteze furnizorii de echipamente, lucrări și servicii necesare proiectelor prin proceduri concurențiale. Acest lucru va contribui la reducerea la minim a costurilor proiectelor și, în consecință, a cuantumului ajutoarelor primite de OTS.
122. Având în vedere cele de mai sus, se poate, astfel, concluziona că ajutorul de stat acordat pentru măsura în cauză este proporțional.

²¹ După cum s-a arătat deja la punctul 42, rata reglementată de rentabilitate a capitalului este de 7,5% pentru Transelectrica și de 7,88% pentru Transgaz.

3.3.5. Denaturarea concurenței și testul comparativ

123. Posibilele denaturări ale concurenței și ale schimburilor comerciale rezultate în urma ajutorului de stat pentru măsurile prevăzute sunt limitate, astfel încât bilanțul general cu privire la obiectivul de interes comun este pozitiv.
124. Trebuie remarcat că rețelele destinate transportului energiei electrice și gazelor naturale sunt „monopoluri naturale”. Deși în teorie se poate afirma că și alte societăți în afară de Transelectrica și Transgaz ar putea solicita o concesiune OTS și ar putea investi în infrastructurile de transport, este foarte puțin probabil să se întâmple acest lucru, deoarece, din punct de vedere economic, dublarea rețelelor prin crearea altora noi este nejustificată. Prin urmare, este puțin probabil ca subvențiile avute în vedere să îi împiedice pe operatori să investească în rețele noi de distribuție sau transport al energiei electrice.
125. Este adevărat că Transelectrica și Transgaz desfășoară, într-o mică măsură, în mod efectiv sau potențial, activități pe piețele deschise în mod eficient concurenței, cum ar fi furnizarea de capacități de interconexiune. Cu toate acestea, proiectele care beneficiază de sprijin nu fac parte din domeniul de aplicare a acestor operațiuni. Mai mult decât atât, după cum s-a arătat la secțiunea anterioară, cuantumul ajutoarelor se vor limita la minimum necesar pentru a permite realizarea acestor proiecte, reducând, astfel, la minimum profiturile pe care OTS le-ar putea obține din aceste proiecte și pe care le-ar putea utiliza pentru alte operațiuni decât cele care țin de monopolurile lor naturale. Rezultă că este puțin probabil ca subvențiile avute în vedere să determine denaturări semnificative pe piețele de transport de energie electrică și gaze naturale.
126. Este posibil ca modernizarea, extinderea și interconectarea rețelelor de transport al energiei electrice și gazelor naturale să aducă beneficii și producătorilor, distribuitorilor și furnizorilor de energie electrică și gaze naturale. Prin urmare, nu poate fi exclus faptul că ajutorul poate denatura concurența pe piețele pe care își desfășoară activitatea societățile distribuitoare și producătoare sau care comercializează gaze naturale. Cu toate acestea, sunt în vigoare dispoziții corespunzătoare privind accesul părților terțe (third party accession – TPA) (OTS sunt obligați să permită accesul părților terțe în condiții egale și nediscriminatorii), asigurând faptul că accesul la rețele este permis în mod nediscriminatoriu.
127. Astfel cum s-a explicat anterior, furnizorii de energie electrică și gaze naturale pot obține beneficii din ajutor în ceea ce privește posibilitatea de a intra pe piața de energie electrică și de gaze naturale din România din cauza construcției noilor linii electrice și a noilor conducte de gaze. Prin urmare, nu poate fi exclus faptul că ajutorul poate denatura concurența pe piețele în care își desfășoară activitatea societățile distribuitoare și producătoare sau care comercializează energie electrică și gaze naturale. Cu toate acestea, schema de ajutor asigură proporționalitatea ajutorului și limitează cuantumul ajutorului la nivelul minim necesar.
128. Pe de altă parte, dispozițiile corespunzătoare privind TPA precum și faptul că OTS sunt separate de orice activități legate de producerea sau vânzarea de energie electrică și gaz natural garantează accesul nediscriminatoriu la rețele, schema asigură efectele pozitive în ceea ce privește economia de energie, protecția mediului (prin reducerea emisiilor de CO₂ și de metan), creșterea siguranței aprovizionării cu energie electrică și gaze naturale, precum și întrepătrunderea sistemelor de energie electrică și gaze naturale în cadrul pieței interne. Astfel, efectele pozitive

identificabile ale ajutorului cântăresc mai mult decât efectele negative relativ reduse.

129. Prin urmare, se poate concluziona că posibilele denaturări ale concurenței și ale schimburilor comerciale care rezultă în urma ajutorului de stat pentru măsurile prevăzute sunt limitate și că bilanțul general cu privire la obiectivul de interes comun este pozitiv.

4. CONCLUZIE

130. Astfel, Comisia concluzionează că schema de ajutor este compatibilă cu articolul 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE.

DECIZIE

131. Comisia a decis, în consecință, să nu ridice obiecții la măsura notificată deoarece ajutorul poate fi considerat compatibil cu piața internă în conformitate cu articolul 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE, întrucât vizează un obiectiv de interes comun în mod necesar și proporțional.
132. Comisia amintește autorităților române că, în conformitate cu articolul 108 alineatul (3) din TFUE, intențiile de refinanțare, ajustare sau modificare a acestui ajutor trebuie notificate Comisiei în conformitate cu dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 794/2004 al Comisiei de punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE, actualmente articolul 108 din TFUE (JO L 140, 30.4.2004, p.1).
133. În cazul în care această scrisoare conține informații confidențiale care nu ar trebui dezvăluite unor părți terțe, vă rugăm să informați Comisia în termen de 15 zile lucrătoare de la data primirii acesteia. În cazul în care Comisia nu primește o cerere motivată în acest termen, se va considera că sunteți de acord cu dezvăluirea informațiilor către terțe părți și cu publicarea textului integral al scrisorii în versiunea lingvistică originală pe pagina de Internet:

http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/state_aids_texts_ro.htm

Cererea dumneavoastră trebuie expediată prin scrisoare recomandată sau fax la:

Commission européenne
Direction générale de la concurrence
Greffé des aides d'état
B-1049 BRUXELLES
Nr. fax: + 32-2-296.12.42

Vă rugăm să menționați numele și numărul cazului cu ocazia trimiterii oricărui document.

Cu deosebită considerație,

Pentru Comisie

Joaquín ALMUNIA
Vicepreședinte